

Software Engineering

Software Engineering

---

i Software Engineering értelmezése

- | Az a folyamat, mely eredményeként létrehozunk egy adott feladatot megvalósító szoftver rendszert.**
- | Tevékenységek, technológia, módszerek, eszközök...**
- | Számítógép alapú rendszert hozunk létre**

Engineering

- | **Mérnöki munka rendszerek létrehozására (~ fejlesztés)**
  - | Építő mérnök
  - | Gépész mérnök
  - | Villamos mérnök
  - | Szoftver mérnök
- | **Modellezés – általános eszköz**
  - | leendő rendszer leírása, specifikációja, terve...

Modellezés

- | **Általános mérnöki tevékenység**
- | **Modellezés:**
  - | A valóság adott szempont szerinti tömör leírása.
  - | Az elemzési szempont alapján számunkra fontos információt kiemeljük, általánosítunk.
  - | Segít a valóság (működésének, felépítésének, stb.) megértésében, elemzésében.

Engineering

- | **System Engineering („rendszer”...)**
  - | **Business process engineering (üzleti folyamat...)**
    - | vállalat működésének, üzleti folyamatainak tervezése, szervezése
    - | modellezzük az üzlet működését, környezetét
    - | információ feldolgozás lesz a középpontban
    - | nem koncentrálnak kizárólag a rendszerben használandó szoftverre
  - | **Product engineering (termék...)**
    - | termék tervezése
    - | modellezzük a terméket, annak használatát
- | **Software Engineering (szoftver...)**
  - | szoftver alkalmazásokat, eszközöket ad a SE által definiált feladatok megoldására
  - | a szoftver rendszer (alkalmazás) létrehozására koncentrálnak

Software Engineering

Lépések definíciója, technikai tartalma

Szoftver fejlesztés – lépések

- | **(Üzleti modellezés, Termék modellezés)**
- | **Követelmény (feldolgozás, elemzés.)**
- | **Elemzés**
- | **Tervezés**
- | **Implementáció**
- | **Tesztelés**
- | **Telepítés**
- | **(Karbantartás, követés, továbbfejlesztés)**

Szoftver fejlesztés lépései

- | **Fejlesztési tevékenységek**
  - | szoftver előállítása érdekében tett műveletek (pl. modellezés, kódolás, tervezés stb.)
- | **Fejlesztési termékek:**
  - | fejlesztési lépések eredményei
  - | pl. modellek, kód, dokumentáció stb.

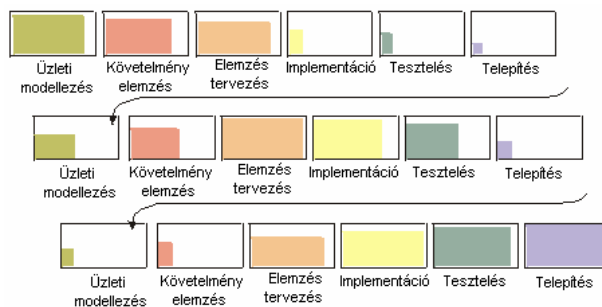
Fejlesztés lépéseinek sorrendje

i Vízesés modell szerint

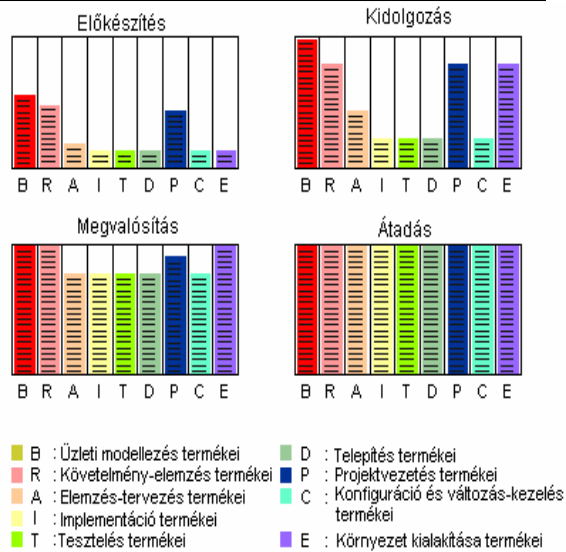
Fejlesztés lépéseinek sorrendje

i Iteratív fejlesztési modell szerint

Fejlesztési termékek előállítása a fejlesztés során

Iteratív fejlesztés:
Az iterációk során egyre több termék áll elő, és a termékek érettsége egyre nő.

1. System Engineering

System Engineering

SYSTEM ENGINEERING			
<i>Product Engineering</i>	<i>Business Process Engineering</i>		
Requirement Engineering (Business)	Information System Planning		Üzleti modellezés (Termék modellezés)
	Business Area Analysis		
Requirement Engineering (Software)	Business System Design	} Software Engineering	Követelmény (elemzés)
System Component Engineering			Construction & Integration
	Tervezés		
	Implementáció		
	Tesztelés		
			Üzembe helyezés

System Engineering (SysEng)

- i Általános értelemben vett rendszer fejlesztés
- i System Engineering lehet
  - i Business Process Engineering
ha vállalat (működésének) (át)szervezésével foglalkozunk
Pl.: számlázási rendszer,...
  - i Product Engineering
ha egy termék előállítása a cél
pl.: mobil telefon, repülőgép vezérlő rsz.

Számítógépes rendszerek

- | **Olyan rendszer, mely elemei információt feldolgozva dolgoznak egy előre definiált cél megvalósítása érdekében.**
- | **Részei:**
  - | szoftver
  - | hardver
  - | emberek (felhasználók, operátorok)
  - | dokumentáció (rendszer leírása)
  - | eljárások (a rendszer használatának lépései)

1.1. Business Process Engineering (BPE)

Üzleti folyamatok leírása, elemzése, tervezése

Business Process Engineering

SYSTEM ENGINEERING			
Product Engineering	Business Process Engineering		
Requirement Engineering (Business)	Information System Planning	Software Engineering	Üzleti modellezés (Termék modellezés)
	Business Area Analysis		
Requirement Engineering (Software)	Business System Design		
System Component Engineering			Construction & Integration
		Követelmény (elemzés)	
		Elemzés	
		Tervezés	
		Implementáció	
		Tesztelés	
		Üzembe helyezés	

Business Process Engineering (BPE)

i Célja:

- Olyan felépítés (architektúrák) definiálása az üzleti tevékenység számára, mely lehetővé teszi az információ hatékony felhasználását és ezáltal az üzlet hatékonyabb működését.

i Miért van rá szükség?

- nagy szervezetek (vállalatok)
- összetett információ feldolgozási lépések
- szükséges a szervezet működését leírni modellezni (megérteni), optimalizálni az adott cél érdekében
- megfelelő számítógépes (szoftver) rendszert készíteni a működés támogatására

BPE során megvalósítandó feladatok

- | **Leírni, analizálni és megtervezni az üzleti folyamatokat**
- | **Szemponatok:**
  - | **adat felépítés (architektúra)**
    - | üzleti folyamatok által kezelt (feldolgozott) adatok, köztük levő kapcsolatok
  - | **applikációs felépítés (architektúra)**
    - | adatok feldolgozásának folyamata
    - | adatokat feldolgozó elemek működése
      - | szoftverek, emberek
  - | **technológiai felépítés (architektúra)**
    - | szoftver, hardver elemek, melyek az adatok tárolását és az applikációk működését támogatják

Adat felépítés (architektúra)

- | **Példa**
  - | **Adatok, amelyeket a szervezet működtetéséhez kezelni kell.**
  - | **Ügyfél**
    - | név
    - | cím, kontakt információ
    - | korábbi vásárlások
    - | utolsó vásárlás
  - | **Termék**
    - | ...
  - | ...
  - | **Kapcsolatok leírása a tárolt adatok között.**

Applikációs felépítés (architektúra)

---

i Példa

- | Bejövő számlákat a pénzügyes feldolgozza, a törzsadatokat beviszi a számlanyilvántartó rendszerbe, a számlákat archiválja.
- | A számlaadatok alapján a számlanyilvántartó rendszer banki utalást állít össze. Az utalást az üzletvezető engedélyezi és indítja.
- | ...

Technológiai felépítés (architektúra)

---

i Példa

- | A vállalatnál egy ProLiant ML350-es szerveren (tároló: 162 GB, RAID 2,...) fut egy testreszabott ERP rendszer (Infosys), a banki rendszerrel közvetlen VPN kapcsolat van, fizikai közeg: SDSL, 2 Gbit/s, ...

BPE lépései (szintjei) I.

i Information Strategy Planning (ISP)

- | Információs (információ kezelési) stratégia tervezés
- | üzleti területek (domain-ek) meghatározása (pl. gyártás, marketing, pénzügyek stb.)

i Business Area Analysis (BAA)

- | Üzleti terület elemzése
- | Adott területen szükséges adatok és funkciók definiálása, valamint az együttműködés más területekkel.
- | Eredményeként meghatározható, milyen (információs rendszer) számítógépes rendszer alkalmazható az adott területen.

BPE lépései (szintjei) II.

i Business System Design (BSD)

- | Üzleti rendszerek tervezése
- | à Software engineering
- | Követelmények részletes és pontos meghatározása az alkalmazandó (információrendszer) számítógépes rendszer számára.

i Construction and Integration (C&I)

- | Megvalósítás és integrálás
- | Alkalmazás megvalósítása, integrálása az adott környezetbe.

1.2. Product Engineering

Product Engineering

SYSTEM ENGINEERING			
Product Engineering	Business Process Engineering		
Requirement Engineering (Business)	Information System Planning		Üzleti modellezés (Termék modellezés)
	Business Area Analysis		
Requirement Engineering (Software)	Business System Design	Software Engineering	Követelmény (elemzés)
			Elemzés
			Tervezés
			Implementáció
			Tesztelés
System Component Engineering	Construction & Integration		Üzembe helyezés

Product Engineering

- i **Célja olyan működő termék létrehozása, mely kielégíti a felhasználó követelményeit.**
- i **Cél a rendszer architektúrájának, felépítésének meghatározása (megtervezése)**
- i **Felépítés (architektúra) a következő szempontokból:**
  - | szoftver
  - | hardver
  - | adatok (adatbázis)
  - | emberek (felhasználók, operátorok)

Product Engineering lépései

- i **Requirement Engineering**
  - | Követelmény (tervezés)
  - | Rendszerre vonatkozó követelmények meghatározása:
    - i funkció, viselkedés, teljesítmény, tervezési, interfész megkötések stb.
- i **System Component Engineering**
  - | Komponens tervezés
    - à Software engineering
      - i analízis, tervezés, megvalósítás, integrálás
  - | Hardver tervezés
  - | Emberi erőforrás tervezés

1.3. Requirement Engineering

Követelmény (meghatározás, specifikálás, elemzés...)

Requirement Engineering (RE)

- i A System Engineering lépések eredménye (kimenete):**
  - | megvalósítandó rendszer specifikációja
- i Kérdés:**
  - | a specifikáció tényleg olyan rendszert ír le, ami kielégíti a felhasználó igényeit?
- i Megoldás:**
  - | Requirement Engineering definiál olyan lépések sorozatát, ami ezt biztosítja.

Requirement Engineering (RE)

- i **A RE-ről beszélhetünk:**
  - i a System Engineering részeként, és
  - i a Software Engineering részeként.
- i **A System Engineering részeként a RE nem csak a szoftver rendszerre vonatkozó követelményekkel foglalkozik.**
- i **A RE lépései, a megvalósítandó feladatok hasonlóak mind a két esetben, a módszerek nem feltétlenül.**

Requirement Engineering lépései

- i **Követelmények kiderítése, összegyűjtése**
- i **Követelmények elemzése és egyeztetése**
- i **Követelmény specifikáció készítése**
- i **Rendszer modellezés**
- i **Követelmények validálása**
- i **Követelmények kezelése, követése**

Követelmények kiderítése, összegyűjtése

---

i Feladatok:

- | **Megoldandó probléma határának meghatározása (scope)**
- | **Követelmények értelmezése (understanding)**
  - | értelmezni, milyen lehetőségei lesznek a rendszernek,
  - | triviális és félreérthető követelmények elhagyása,
  - | ellenőrizhető követelmények definiálása
- | **Változó követelmények kezelése (volatility)**
  - | ha a követelmények változnak ezt kezelni kell

Követelmények elemzése és egyeztetése

- i kategorizálás, követelmény típusok definiálása
  - | funkcionális
  - | kezelt adatokra vonatkozó
  - | viselkedésre vonatkozó
  - | felhasználói felületre vonatkozó
  - | kimenetekre vonatkozó
  - | ...
- i követelmények közötti összefüggések meghatározása:
  - | konzisztencia,
  - | prioritások, ...
- i különböző forrásból származó (stakeholder) követelmények összehangolása
- i követelményekhez kapcsolódó (megvalósításhoz) kockázatok tisztázása

Követelmény specifikáció készítése

- i követelmények rögzítése valamilyen formalizált módon
- i konzisztens és érthető leírása a követelményeknek
- i különböző formában lehetséges:
  - | szöveges (template alapján), grafikus, matematikai modell, prototípus, stb...
- i a specifikáció kötelező része a rendszer bemeneteinek és kimeneteinek definiálása
- i **Eredmény: Rendszer Specifikáció**
  - | alapja minden további mérnöki munkának (szoftver, hardver, emberi erőforrás, stb.)

Rendszer modellezés

- i a teljes rendszer leképzése egy modellben
  - | pl.: ház tervrajza
- i az egyes követelményekben leírt tulajdonságok egy modellben történő leírása
- i követelmények közötti kapcsolat átlátható reprezentálása
- i Szabványos technika (pl.):
  - | bemenet feldolgozás, kimenet feldolgozás, felhasználói interfész, irányító mag, szerviz...

Követelmények validálása

- i **Követelmény halmaz**
  - | teljes-e,
  - | ellentmondás mentes-e,
  - | hiba mentes-e?
- i **Technikák:**
  - | review
  - | szimuláció
- i **Általános, követelményekre vonatkozó kérdések:**
  - | érthető, jól definiált a követelmény?
  - | tesztelhető?
  - | forrása ismert?
  - | sért-e valamilyen szakterületi követelményt?
  - | ...

Követelmények változásának kezelése, követése

- i **Követelmények változhatnak a rendszer élete során. Változásokat követni kell.**
- i **Összefüggések követelmények és a rendszer különböző részei között:**
  - | rendszer funkciók és követelmények
  - | interfészek és követelmények
  - | részrendszerek és követelmények
  - | ...

2. Elemzés (Követelmény elemzés)

Software requirement engineering

Elemzés

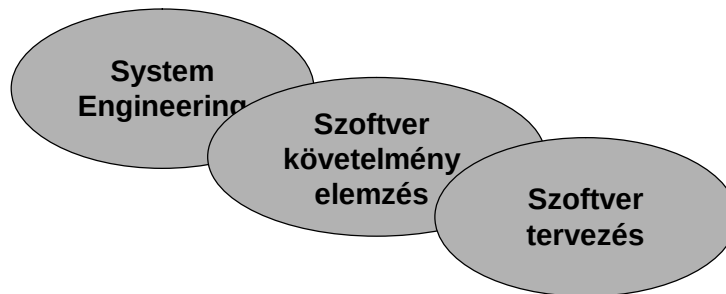

- i „Software Engineering” keretében végzett „Requirement Engineering”
- i Szigorúan a létrehozandó szoftver rendszerre vonatkozó követelményekkel foglalkozik
- i Elemzés ~ Software requirement engineering

Követelmény elemzés szerepe a szoftver fejlesztésben

- i **System Engineering (SysEng) à Követelmény elemzés à Szoftver tervezés**
- i **A (SE során specifikált) követelményekből a megvalósítandó rendszerre vonatkozó részletes követelmények meghatározása**
- i **Interaktív: felhasználó + elemző**
- i **Követelmény elemzés:**
  - i MIT kell csinálni!!
  - i NEM HOGYAN kell csinálni!!

Elemzés kapcsolata a szoftver rendszer fejlesztés lépéseivel

Követelmény elemzés általános lépései

- i **probléma azonosítása**
  - | követelmények összegyűjtése
  - | rendszer határainak tisztázása...
- i **kiértékelés és szintézis**
  - | konzisztencia
- i **modellezés**
- i **specifikáció készítés**
- i **review (értékelő áttekintés)**

2.1. Követelmények kiderítése, összegyűjtése szoftver fejlesztéskor

---

Követelmények kiderítése, összegyűjtése

---

i **interaktív rész**

- | beszélgetés, interjú, workshop,...

i **cél:**

- | kideríteni a „részvényeseket” – akik húznak hasznot a rendszerből (felhasználók, megrendelő, stb.)
- | igények: funkció, kimenet, teljesítmény, ...
- | megfelelő embert kérdeztünk, van-e aki jobban tudja definiálni

Technikák követelmények gyűjtésére

---

i **Facilitated Application Specification Technique (FAST)**

- | Felhasználókat és sw fejlesztőket „egy oldalra gyűjtöm”
- | formalizált lépések a követelmények definiálására a két oldal összehangolásával

i **Quality Function Deployment**

- | módszer arra, hogy a felhasználói követelményeket a megvalósítandó rendszerre vonatkozó követelményekké fordítsuk át

Facilitated Application Specification Technique (FAST)

Megkönnyített Alkalmazás Specifikáció Készítő Módszer

- i Probléma:**
  - | Fejlesztők és a megrendelők nehezen értik meg egymást.
- i Megoldás:**
  - | megbeszélés szervezése
  - | szabályok felállítása a résztvevők számára
  - | napirend készítése
  - | vezető (facilitator) kiválasztása
  - | követelmény definiáló módszer kiválasztása
    - | tábla, elektronikus, formalizmus ...
  - | Cél, hogy közösen definiáljanak követelményeket, elemezzenek különböző megoldási lehetőségeket

Quality Function Deployment

- i Funkciók kategorizálása**
- i A követelmények három kategóriába sorolása:**
  - | felhasználó által közvetlenül definiált követelmények
  - | elvárt (implicit) követelmények, melyeket nem feltétlenül definiálja a felhasználó, mert természetesnek veszi
  - | „izgalmas” követelmények
    - | a közvetlenül definiált követelmények feletti követelmények, ami igazán elégedetté teszi a felhasználót

Quality Function Deployment

- i **Funkciókra vonatkozó követelmények kategorizálása**
- i **Feldolgozott információkra vonatkozó követelmények kategorizálása**
  - | adatok és események, melyek a rendszer felhasznál, ill. előállít
- i **A rendszer által végrehajtott feladatokra vonatkozó követelmények kategorizálása**
  - | viselkedéssel kapcsolatos követelmények
- i **Érték elemzés**
  - | felsorolt és kategorizált követelmények relatív összehasonlítása

Technika funkcionális követelmények összegyűjtésére: Use case-ek

---

- i **aktor**
  - | rendszerrel kapcsolatba kerülő felhasználó v. rendszer
  - | valamit „akar” a rendszertől: input, output
  - | szerepkört definiál!
- i **use-case**
  - | rendszer használata adott cél érdekében
  - | rendszer használatakor történő események leírása
  - | forgatókönyv, aktivitás diagram...

2.2. Elemzési alapelvek, módszerek, technikák (gy)

Elemzési alapelvek, módszerek technikák (gy)

---

i Elemzéskor használt alapelvek:

- | le kell írni, ill. megérteni a probléma megoldásához szükséges információ szerkezetét (information domain)
- | definiálni kell a szoftver által megvalósítandó funkciókat (functional domain)
- | definiálni kell a szoftver viselkedését (külső eseményekre adott válaszok) (behavioral domain)
- | a szoftvert leíró modelleket (információ, funkció, viselkedés) strukturálni kell
- | az elemzés menete során a alapvető tulajdonságoktól kell a megvalósítási részletek

Information domain (gy) Információs domén

- i **sw alkalmazás ~ adat feldolgozás, konverzió**
  - | bemenet à kimenet
  - | adat + vezérlő információ
- i **Information domain tartalma (nézetek)**
  - | rendszer által kezelt adattartalmak és azok kapcsolata
  - | információ áramlás leírása a rendszerben
  - | információ struktúrája (adat elemek és vezérlő elemek kapcsolata, felépítése stb.)

Modellezés (gy)

- i **funkciót leíró modell (functional domain)**
- i **viselkedést leíró modell (behavioral domain)**

Részekre bontás (gy)

- | **komplex probléma à egyszerűbb rész problémákra**
- | **horizontális partícionálás**
- | **vertikális partícionálás**

Alapvető és implementációs nézet (gy)

- | **A szoftver követelmények lényegi, alapvető nézete (~logikai nézet):**
  - | **nem a megvalósítás (implementáció) érdekli**
  - | **megvalósítandó funkciók és a feldolgozandó adatok leírása**
- | **A szoftverkövetelmények implementációs nézete (~fizikai nézet)**
  - | **a végleges implementáció érdekli**
  - | **megvalósítandó funkciók és a feldolgozandó adatok tényleges megvalósításának leírása**
  - | **gyakran csak tervezéskor készül el, de néha korábban kell (pl.)**

2.3. Prototípus készítés

Prototípus készítés

- | **prototípus készítési megközelítések**
  - | eldobandó prototípus
  - | továbbfejlesztendő prototípus
- | **módszerek és eszközök**
  - | negyedik generációs technikák (4GT)
    - | DB lekérdezés, interfész, grafikus felület stb...
  - | újrahasználható szoftver komponensek
  - | formális specifikáció + prototípus generáló környezet:
    - | szöveges specifikáció
    - | automatikus kódgenerálás
    - | követelmények finomítása

2.4. Szoftver specifikáció

Szoftver specifikáció

- i **alapelvek, általános szabályok a specifikáció készítésre vonatkozóan:**
  - | funkció és az implementáció szétválasztása
  - | rendszer viselkedésének (funkció, adatkonverzió) leírása külső események hatására
  - | ...
- i **Eredmény általában szöveg és modell, ami lehet elektronikus, ill. írott formában.**

Szoftver specifikáció eredménye

Szoftver Követelmény Specifikáció Software Requirement Specification (SRS)

- ┆ **SRS kötelező részei:**
  - ┆ Bevezető – probléma definiálása
  - ┆ Információ leírása (β „információs domain”)
    - ┆ rendszer által kezelt információk, adatok, köztük levő kapcsolatok leírása
  - ┆ Funkció leírása (β „functional domain”)
    - ┆ rendszer által megvalósítandó műveletek a kezelt adatokon
  - ┆ Viselkedés leírása (β „behavioral domain”)
    - ┆ a végrehajtott funkciók időbeni végrehajtási sorrendje
  - ┆ Rendszer (v. funkció) validációjának lehetséges módja (fontos a teszteléshez!!)

2.4. Review

Review

---

i SRS

- | teljes, konzisztens, pontos ???
- | általában „manuálisan”
  - i nehéz!!
  - i prototípus à működtetés
  - i modell à szimuláció
- | megrendelővel jóváhagyatni
  - i a szerződés alapja J

3. Elemzés módszerei

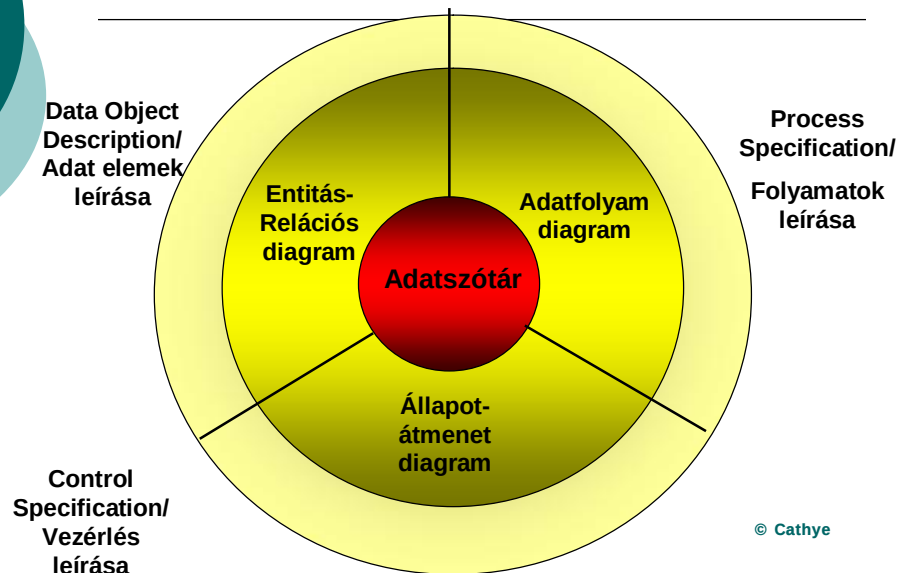

Elemzés

i Elemzés (teljes fejlesztés) megvalósítási alternatívái

- strukturált à procedurális program fejlesztés
- objektum orientált à objektum orientált rendszer fejlesztése

Strukturált elemzés során készített modell szerkezete

Strukturált elemzés eszközei

- i **Adat könyvtár (dictionary)**
  - | Rendszer által kezelt adatok leírása
- i **Entitás relációs diagram (entity relationship diagram)**
  - | Adat objektumok és az adatelemek egymáshoz való viszonyának leírása
- i **Adat folyam diagram (dataflow)**
  - | Adat transzformáció és adat mozgatás, valamint az adat manipuláló funkciók leírása
- i **Állapot átmeneti diagram (state transition diagram)**
  - | Vezérlés leírása

Strukturált elemzés – GYAKORLATON!

- i **ER diagram**
- i **Adat folyam diagram**
- i **Állapot átmenet diagram**
- i ...

4. Tervezés

Tervezés

- i **Cél: tervezési modell készítése**
  - | Software Design Specification
- i **Tervezési modell**
  - | direkt módon megvalósítható rendszer elemek leírása
- i **Tervezés „fázisai” (Belady)**
  - | divergálás – alternatívák
  - | konvergálás – választás
  - | kreatív folyamat!! → döntések!
- i **Alternatívák:**
  - | Strukturált tervezés
  - | Objektum orientált tervezés

Tervezés fejlődése

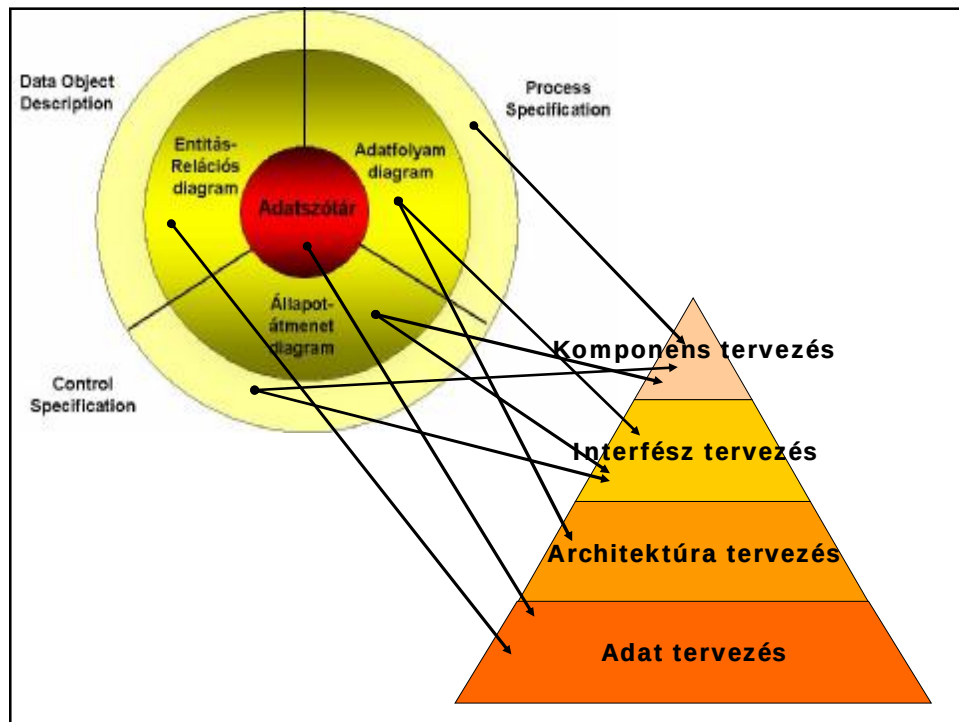
- i '70-es évek eleje:
  - | modularitás, top-down tervezés
- i '70-es évek közepe:
  - | strukturált programozás, módszertanok
- i '70-es évek vége:
  - | adatfolyam diagram, adat modellek használata a tervezésben
- i '80-as évek:
  - | funkció à adat szerkezet
- i '90-es évek:
  - | objektum orientált szoftver fejlesztés
- i '90-es évek vége:
  - | szoftver architektúra, minták (pattern) használata

Strukturált tervezés fázisai

- i **Architektúra kialakítása:**
  - | **Adat tervezés**
    - i adat könyvtár, ER à adat struktúrák
  - | **Architektúra tervezés**
    - i strukturális felépítése a rendszernek
    - i à minták, specifikáció, részek...
- i **Részletes tervezés:**
  - | **Interfész tervezés**
    - i belső és külső kommunikáció
  - | **Komponens tervezés**
    - i architektúra terv elemei à implementálható program elemek, procedúrák, függvények stb.

Strukturált tervezés menete

i tipikusan iteratív folyamat

- ▮ absztrakt reprezentáció à konkrét reprezentáció

i tervezési modell

- ▮ teljes reprezentációja a szoftvernek
- ▮ különböző nézetek:
  - i adat, funkció, viselkedés

Strukturált tervezés és a minőség

- | **Tervezés minősége alapvetően befolyásolja a végtermék minőségét**
- | **terv célja:**
  - | felhasználói követelmények → szoftver rendszer
  - | Általános szempontok a terv minősítésére (McGlaughlin):
    - | Az összes követelményt lefedi?
    - | Érthető, egyértelmű? (fejlesztők, karbantartók)
    - | Tartalmazza a szoftvert minden szempontból történő leírását: adat, funkció, viselkedés?
  - | minőségi kritériumrumok a tervvel szemben:
    - | architektúra tiszta leírása
    - | „strukturált”, moduláris leírás
    - | elkülöníthető leírása az adat, architektúra, interfész és komponens

4.3. Szoftver architektúra

Szoftver architektúra

- i rendszer általános felépítése, struktúrája
- i a rendszert felépítő komponensek egymáshoz való viszonya (hierarchiája, szervezése)
  - i az architektúra leírásban szereplő komponensek mérete nem meghatározott
- i komponensek együttműködésének módja
  - i komponensek kapcsolatai
- i ***A szoftver architektúra leírás koncepcionális leírás***

Szoftver architektúra leírás részei, nézetei

- i **strukturális modell / nézet: rendszer felépítése**
- i **„framework” modell / nézet:**
  - i Absztrakt: milyen általános működési megoldásokat, „tervezési mintákat” használunk a rendszerünkben.
- i **dinamikus modell / nézet:**
  - i Rendszer időbeli viselkedésének leírása:
    - i a rendszer hogyan változik külső hatásokra.
- i **funkcionális modell / nézet:**
  - i A rendszer által megvalósított funkciók (bemeneti, ill. kimeneti adatok közötti kapcsolat).
- i **folyamat modell / nézet:**
  - i A rendszer által támogatott, ill. megvalósított üzleti vagy technológiai folyamat leírása.
- i **architektúra leírása:**
  - i különböző „Arhitectural Description Language” (Architektúra Leíró Nyelvek) segítségével

Strukturális modell

- | **Két szempontból beszélhetünk a szoftver rendszer struktúrájáról:**
  - | **Vezérlési elemek struktúrája, hierarchiája**
  - | **Adat elemek struktúrája, hierarchiája**

Struktúra: *Vezérlési hierarchia*

- | **modulok aktiválási sorrendje, alternatívái**
  - | fa szerkezetű ábrázolás
  - | Jackson diagram
- | **meghatározható a vezérlés bonyolultsága**
- | **definiálható a modulok láthatósága, kapcsolata**

Architektúra meghatározása vezérlés alapján

---

i **Horizontális bontás**

- | bontás egy-egy külső funkció alapján
- | könnyű tesztelni, kevés mellékhatás változtatáskor, bővíthető

i **Vertikális bontás**

- | vezérlő és munkavégző modulok
- | változás általában a munkavégző modulokban → karbantarthatóbb (kevesebb mellékhatás)

Struktúra: *Adat elemek hierarchiája, struktúrája*

---

i **alap adattípusok**

i **adatszerkezetek:**

- | vektorok
- | több dimenziós tömbök
- | láncolt listák

i **hierarchikus adatszerkezetek**

4.4. Általános elvek hatékony struktúra, ill. hierarchia tervezéséhez

---

Információ rejtés

- i **modularitás gyakorlati haszna**
- i **modulok „önálló egységek”**
- i **önállóan lehessen őket tervezni megvalósítani**
- i **belső működés, szerkezet rejtett a külvilág elől**
  - | **adatszerkezetek**
  - | **vezérlés**

Modulok tervezése

- i **Funkcionális függetlenség:**
  - | kohézió (összetartozás)
  - | csatolás
- i **Kohézió**
  - | együttműködés mértéke egy vagy több feladat (funkció) megvalósításában
  - | esetleges, logikai, állandó, procedurális...
- i **Csatolás**
  - | interfész bonyolultsága alapján
  - | hívási paramétereken keresztül
  - | vezérlő adatszerkezeteken keresztül
  - | globális adatszerkezeteken keresztül
  - | környezeti elemeken (eszközökön) keresztül

4.5. Szoftver architektúra tervezés

Szoftver architektúra tervezés

- i **rendszer általános működésére, felépítésére vonatkozó legfontosabb (korai) döntések**
- i **követelményeket kielégítő rendszer megvalósítása**
- i **alternatívák számbavétele**
- i **cél a megvalósítás rizikójának csökkentése**
- i **érthető méretű leírás: kommunikáció**

Szoftver architektúra tervezés fontossága

- i **Azonosítani a fontos komponenseket, áttekintést adni a rendszerről**
- i **A fejlesztés korai fázisában meghatározni a rendszer fő jellemzőit**
- i **Robusztus rendszer kialakítása**
  - i **robusztus: jól tűri a változásokat, rugalmasan fejleszthető a meglévő rendszer változtatása nélkül**
- i **Újrafelhasználható rendszer komponensek készítése**

Tipikus architektúrák, elterjedt architektúra modellek

Tipikus architektúrák, elterjedt architektúra modellek

- **Adat központú architektúra**
- **Adatfolyam (data flow)**
- **„Call and return” architektúra**
- **Kliens-szerver architektúra**
- **Rétegszerkezet**

Tipikus architektúrák, elterjedt architektúra modellek

| Rétegszerkezet

- | felhasználói felület**
- | alkalmazás réteg**
  - | az adott alkalmazásra jellemző működés megvalósítása**
- | szolgáltatás réteg**
  - | alapfunkciók, melyek ritkán változnak**
  - | üzleti logika, adatbázis kezelés logikája**
- | mag/core**
  - | operációs rendszer, adattárolás, stb.**

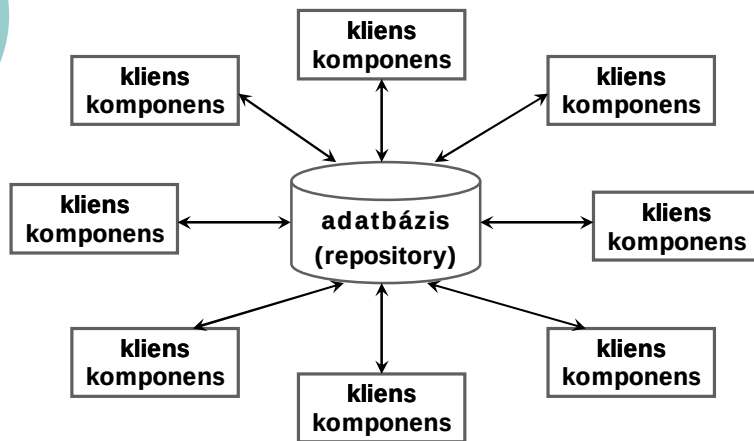

Adat központú architektúra

- | Adat tároló központban megosztott adatok + kliensek, akik az adatokat felhasználják**

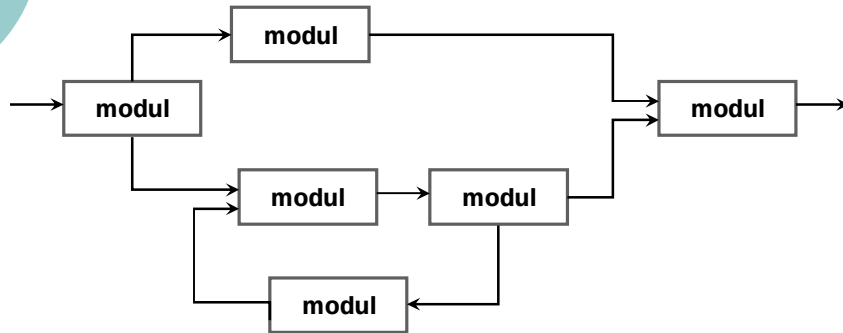
Adat központú architektúra

Adatfolyam (data flow)

- i lehet pipe vagy batch jellegű
- i komponensek, amelyek az adatokat sorban feldolgozzák

Adatfolyam (data flow) típusú feldolgozás

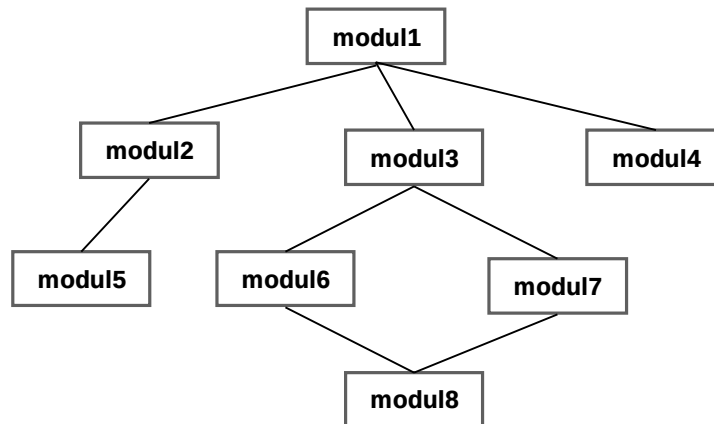

„Call and return” architektúra

- i program – alprogram
- i remote procedure call (kliens-szerver)

„Call and return” architektúra

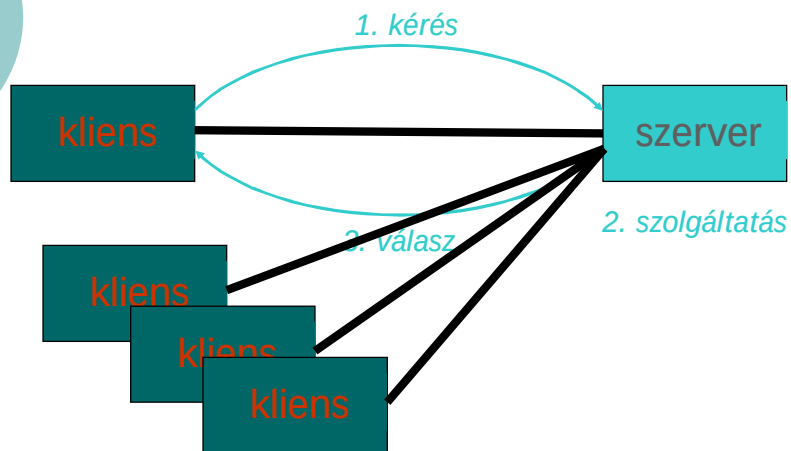

Kliens-szerver architektúra

i Kliens-szerver működés:

- Modulok:
szolgáltatások nyújtása és használata.
- Szolgáltatások igénybevétele
kommunikációs csatornán keresztül.

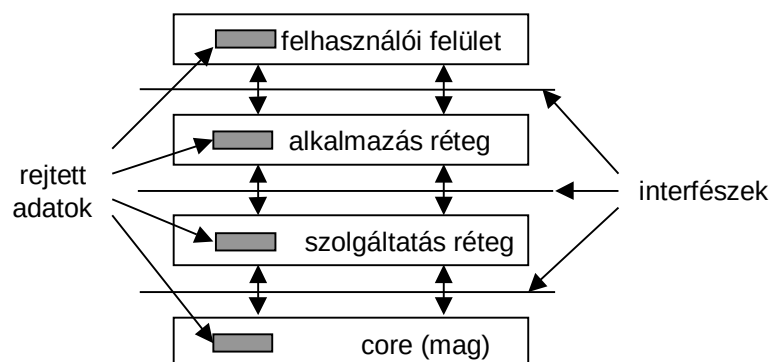
Kliens-szerver működés

Rétegszerkezet

- i **felhasználói felület**
- i **alkalmazás réteg**
  - | az adott alkalmazásra jellemző működés megvalósítása
- i **szolgáltatás réteg**
  - | alapfunkciók, melyek ritkán változnak
  - | üzleti logika, adatbázis kezelés logikája
- i **mag/core**
  - | operációs rendszer, adattárolás, stb.

Rétegszerkezet

4.6. Interfész tervezés

Interfész tervezés

---

i **Interfész**

| **felhasználói interfész**

| **kapcsolat a külvilággal**

| **felhasználók**

| **egyéb szoftver rendszerek**

| **komponensek közötti interfész**

| **modulok egymás közötti kommunikációja**

| **komponens tervezéssel összehangolt**

Felhasználói interfész tervezés

---

i **A rendszer végső használhatósága szempontjából fontos**

i **Forgatókönyvek készítése (pl. use case-ek alapján)**

| **Interfészt megvalósító elemek és általuk végrehajtott műveletek definiálása**

i **Szemponatok a tervezéshez**

| **Felhasználó „modellje”: kezdő, haladó, tapasztalt**

Felhasználói interfész tervezés folyamata

i Négy lépés:

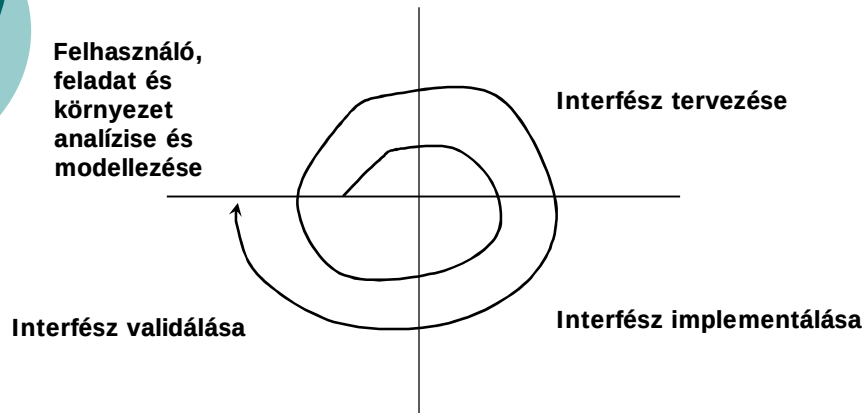
- | Felhasználó, feladat és környezet analízise és modellezése
- | Interfész tervezése
- | Interfész implementálása
- | Interfész validálása

i *Tipikusan iteratív folyamat!!*

i Általános módszer:

- | prototípus készítés

Interfész tervezés iteratív folyamata

4.7. Komponens tervezés

Komponens tervezés

i Eredmény:

- | részletes leírása a komponenseknek
- | a megvalósítás részletei
- | grafikus v. szöveges leírása a megvalósítandó kódnak

Strukturált tervezés fázisai (volt)

i **Architektúra kialakítása:**

- i **Adat tervezés**
  - i adat könyvtár, ER à adat struktúrák
- i **Architektúra tervezés**
  - i strukturális felépítése a rendszernek
  - i à minták, specifikáció, részek...

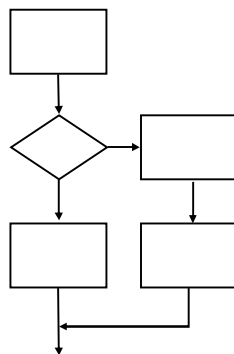
i **Részletes tervezés:**

- i **Interfész tervezés**
  - i belső és külső kommunikáció
- i **Komponens tervezés**
  - i architektúra terv elemei à implementálható program elemek, procedúrák, függvények stb.

Komponens tervezés módszerei

- i **procedural design**
  - i döntések a részletekig
- i **használató modellek**
  - i folyamat vezérlési gráf (control flow graph)
    - i vezérlési szerkezet
  - i dobozos jelölés (box notation) - struktogram
    - i vezérlési szerkezet hierarcikusan
    - i Nassi Schneider diagram
  - i döntési táblák
    - i szabályok rögzítése
    - i feltételek (pl. bemenetek) à hatások (műveletek)
  - i Program Design Language
    - i „szimbolikus” program kód

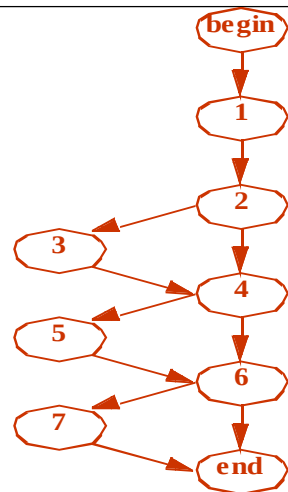
Komponens tervezési modellek: folyamat vezérlési gráf

folyamat vezérlési gráf

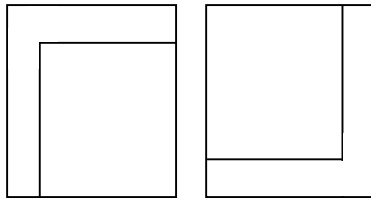
Control Flow Graph

```
1: mid= (low + high) / 2;  
2: if (x == list(mid)) then  
3:     found = 1;  
4: if (x > list(mid)) then  
5:     low = mid+1;  
6: if (x < list(mid)) then  
7:     high = mid;
```


Komponens tervezési modellek: Nassi Schneider diagram

box notation
Nassi Schneider diagram

Jackson ábra

